

Окупљање на виртуелном тргу

Друштвени активизам на интернету све се мање разликује од активности које су се и досад вршиле у „реалном“ свету. О томе ће на SHARE Conference у Београду говорити представници Google, Харварда, MIT и маркетиншки магови из тима Барака Обаме

БОЈАН ЦВЕЈИЋ

Почело је на агорама, како су стари Грци називали градске тргове. Исказивање незадовољстава, захтеви за промене, борба за људска права али и једноставно комуницирање и данас се настављају на „отвореном“, на некој новој врсти „тргова“, само што они више нису ограничени физичким простором и налазе се на друштвеним мрежама, на интернету. У прилог значају ове врсте друштвеног активизма говори и организовање SHARE Conference у Београду коју је покренула State of Exit фондација. Кроз форме наступа, предавања, радионица и изложби које ће водити представници гиганата као што су Google, Харвард, MIT и маркетиншки магови из тима Барака Обаме, Дом омладине ће од 7. до 9. априла постати место на којем ће се покренути питања доступности и слободне информација, али и представити нови контекст дигиталног активизма. Говорници ће у том смислу разматрати улогу социјалних, економских и политичких фактора у процесима друштвених промена.

Колико је интернет постао простор друштвеног активизма говори свакако пример организовања протестаната у Тунису и Египту, који су се окупљањем и разменом информација на Фејсбуку успешно борили против репресивних режима у тим земљама. А своја искуства активизма наставили су истим путем да преносе „колегама“ из других земаља Блиског истока. То се испоставило као нова могућност, корак даље у односу на улогу интернета у политичком деловању, која је била видљива током последњих председничких избора у Сједињеним Америчким Државама. Стручњаци сматрају да су грађанско новинарство и друштвене мреже, посебно Фејсбук,

ХУМАНИ ХАКЕРИ: ОСЛОБАЂАЊЕ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА КАО КОНЦЕПТ

можда били од пресудног значаја за победу Барака Обаме на овим изборима. То је дало за задатак политичким партијама широм света да интензивирају своје активности на глобалној мрежи и готово да нема странке у овом тренутку која нема „представништво“ на интернет-сајтовима ове врсте.

И не само то, него се појавила и Пиратска партија, која представља легитимне посланике у Европском парламенту и лидере пробоја друштвених медија у владине секторе. Њихове активности окренуте су колективном циљу, борби за људска права и слободу изражавања.

Представници ове партије пишу блогове о политичким темама, начинима на које се може креирати друштвена промена, грађанском ангажовању, транспарентности владе и слободном приступу информацијама.

У Србији је друштвени активизам путем нових медија спонтано почео још током студентских демонстрација деведесетих година, које су обележиле комуникације мобилним телефонима и мејловима, каже за НИН Зоран Стојиљковић, професор Факултета политичких наука. Радило се, како каже, о „стратешком додатку протеста“.

ФЕЈСБУК ПРОТЕСТ И У БЕОГРАДУ

На Тргу Републике у Београду одржан је први Фејсбук протест, на којем су се окупили „сви млади и незапослени“ преко Фејсбук групе „Омладина узвраћа ударац“. Идеја је била да се „са горчином обележи 4. април, Дан студената, односно младих и незапослених који устају за своја права“. Иако је долазак на протест на Фејсбуку потврдило више од 3.500 људи, на Тргу Републике појавило се свега стотинак њих. Окупљени, међутим, нису били незадовољни јер, како кажу, и у другим земљама је тако било на почетку.

На страници ове групе дан уочи првог скупа појавило и саопштење у којем се наводило да протест неће служити политичкој промоцији, као и да учесници не користе обележја политичких партија. „Хоћемо да створимо простор за дискусију и артикулацију нашег незадовољства, за организовање које је независно од корумпираних институција – за организовање без ког не можемо ни да сањамо о друштву које постоји за добробит свих, а не пљачкашке елите“, писало је у саопштењу.

Фејсбук протести, међутим, нису новост у свету, али ни у земљама региона. Незадовољни функционисањем власти, хиљаде младих окупљених претходно на највећој друштвеној мрежи на интернету протестовало је већ неколико пута на улицама Загреба и Подгорице.

веза. Они су „украли“ милион Фејсбук профила, потом су софтвером за анализу ликова одабрали и груписали 250.000 профила, који су постали део социјалног експеримента на сајту за упознавање Lovelyfaces.com.

„Наш рад медијски је пропраћен у целом свету. Успели смо да померимо угао гледања

на Фејсбук као сигурно место на којем много људи објављује своје личне податке. Не могу да се сетим да је и један овакав рад у историји за само недељу дана успео да натера милионе људи да размисле и почну да мењају своје навике и понашање – истиче Паоло Чирео за НИН уочи конференције у Београду.

Оба аутора овог пројекта, међутим, објашњавају да они нису „хакери“ у правом смислу те речи, што подразумева особу која користећи нове технологије врши илегалне радње. Према речима Чиреја, за људе који су заинтересовани за позитивне промене у друштву, реч „хакер“ подразумева особу која користећи се технологијом доноси иновације и развој у технолошком и друштвеном смислу.

„Интернет је медиј специфичан по томе што у техничком смислу инкорпорира у себе све старе медије – штампу, радио и телевизију, уз додатну интеракцију `корисника` у реалном времену и са много више нових могућности. Друштвени активизам у овом погледу самим тим може допринети иновативнијим решењима, нарочито када је реч о могућностима коришћења потенцијала хоризонталне комуникације на „мрежи“, као и о могућности једноставног начина креирања и пласирања садржаја – напомиње за НИН Алесандро Лудовико који ће такође држати предавање у оквиру SHARE Conference.

Насупрот овом концепту који инсистира да повећаној видљивости успостављен је и TOP пројекат који за циљ има да покаже како да на интернету корисници остану потпуно анонимни. Он се бави компјутерском безбедношћу и питањем приватности на глобалној мрежи. Слободан софтвер помоћу којег ради поседује филтере безбедности који спречавају сајтове да прате активности корисника. Њиме се служе новинари и невладине организације када комуницирају са дисидентима или страним организацијама, као и америчка полиција при надзирању сајтова без остављања владине ИП адресе.

Међутим, иако је друштвени активизам на интернету све присутнији у свету, стручњаци сматрају да се он и не разликује много од активности које су се и досад вршиле у „реалном“ свету. Кажу, само су мало другачији начини на које све функционише. Тог мишљења је и Слободан Марковић из Центра за развој интернета.

„Друштвене мреже послужиле су, на пример, у Тунису и Египту да само убрзају комуникацију међу људима, али су они већ знали које су њихове потребе и унапред су поставили захтеве. Кључно је, дакле, да друштвене мреже убрзавају комуникацију,

грађанског друштва и владиних сектора као што је Electronic Frontier Foundation. Она се бави правима људи да се изразе анонимно и креирањем видео-блогова и приручника који помажу виртуелним идентитетима да разумеју и одбране своја дигитална права и заштите своју приватност.

Војислав Родић, директор компаније Инет и аутор великог броја текстова о развоју интернета, истиче за НИН да доступност све већег броја интернет-сервиса преко мобилних уређаја доприноси да се људи „одмакну“ од рачунара и да се међусобно повезивање сада обавља не само у реалном времену већ и у покрету. Међутим, куда ће се неко покренути зависи од њега самог – „да ли ће прихватити позив за рашчишћавање рушевина после земљотреса у Краљеву или ће изаћи на јавни скуп ради подршке или оспоравања неког друштвеног пројекта“.

„Технологија је неутрална, карактер њене употребе је увек у рукама оних који је користе. Иста технологија која ће демонстрантима омогућити да се лако прегрупишу и заобиђу полицијску блокаду ће органима репресије омогућити да, коришћењем геолокацијских сервиса, пронађу све активне учеснике истог протеста“, објашњава Родић.

Интересантан концепт свакако су и такозвани хумани хакери, који су пројектом „Face to Facebook“ извршили мисију „ослобађања“ личних података са највеће друштвене мреже. Креатори овог пројекта Паоло Чирео (Paolo Cirio) и Алесандро Лудовико (Alessandro Ludovico), који су такође учесници SHARE Conference, закључили су да је главна мотивација за постављање фотографија на интернет привлачење нових људи и стварање

ФЕЈСБУК КАО СИГУРНО МЕСТО: ПАОЛО ЧИРИО И АЛЕСАНДРО ЛУДОВИКО ГОСТИ ШЕР КОНФЕРЕНЦИЈЕ

